

*Г. Я. Левків,
д. е. н., доцент, професор кафедри менеджменту,
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-5909-3390*

*Г. В. Коваль,
д. держ. утр., професор, завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
ORCID ID: 0000-0001-5317-6876*

*О. П. Подра,
к. е. н., доцент, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: 0000-0002-6081-6250*

*Г. З. Лесків,
к. т. н., доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-4900-9466*

*О. Т. Бойко,
старший викладач кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення,
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-3163-5004*

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.6.34

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕРЖАВІ

*H. Levkiv,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management,
Lviv State University of Internal Affairs*

*A. Koval,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Department of Social Work,
Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, Ukraine*

*O. Podra,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Foreign Trade and Customs,
Lviv Polytechnic National University*

*H. Leskiv,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Management,
Lviv State University of Internal Affairs*

*O. Boyko,
Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages and Culture of Professional Speech,
Lviv State University of Internal Affairs*

SOCIAL WORK AS A REFLECTION OF ECONOMIC POLICY IN THE STATE

У статті досліджуються теоретико-методологічні основи соціальної роботи та її взаємозв'язок із економічною політикою держави. Розглянуто сутність поняття "соціальна робота" на основі вивчення сучасної наукової літератури та аргументовано доведено, що в основі діяльності в сфері соціальної роботи знаходиться економічна політика. Обґрунтовано, що під соціальною роботою потрібно розуміти інструмент реалізації економічної політики та досліджено взаємозв'язок економічної політики та соціальної роботи. Встановлено, що теорія соціальної роботи в Україні знаходиться на стадії становлення, а практика розширює сфери своєї діяльності за рахунок нових технологій та підходів. Визначено, що важливим завданням соціальної роботи є вивчення соціальних потреб суб'єкта, виявлення економічного потенціалу їх задоволення відповідно до науково-обґрунтованих норм та можливостей суспільства.

In the conditions of market relations, the social orientation of the economic policy of the state comes to the fore. This is largely due to the creations of the necessary material base for social protection and support of the country's population. The economy is the material foundation and main resource for the development of the social sphere, which is an important factor that determines the development of the economy. The purpose of the article is to research of theoretical and methodological bases of social work and its interrelation with the state's economic policy. Results. It is determined that the basis of economic activity in social work is the state's economic policy. This is especially important now, as there is rising unemployment, inflation, the cost of goods and services, as well as a simultaneous decline in the general level and quality of life of the population. Social work should be understood as a tool for implementing social and economic policies. The relationship between economic policy and social work is determined by the nature, goals, and specifics of economic activity in this area, as well as the totality of production relations, mode of production, and economic base of society at this stage of its development. The economic basis of social work is a financial foundation, which is associated with the material condition of society, which is based on the economic activity of social institutions and services, the production of socio-economic services. The dynamics of social expenditures in the Consolidated Budget of Ukraine in 2010—2019 are analyzed. Results indicate a certain unevenness in the growth rate of expenditures due to changes in the social protection system that required significant government spending. Conclusion. An important task of social work is to study the social needs of the subject and identify the economic potential to meet them according to the scientific base and capabilities of society in modern conditions. In order, to create a socio-economic mechanism to support the living conditions of the population in Ukraine, all macro— and microeconomic priorities should be assessed by the impact on improving the living conditions of people, taking into account their growing needs — this is the economic function of social protection.

Ключові слова: соціальна робота, державне регулювання, соціальний захист, економічна політика, соціальна політика.

Key words: social work, state regulation, social protection, economic policy, social policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

У сучасному світі, який характеризується постійними змінами, нестабільністю, економічними кризами, війнами, терористичними загрозами, соціальна робота займає значне місце для населення всіх країн. Населення, особливо вразливі його групи, не в змозі самостійно справитися з сучасними викликами та роль соціальної роботи у вигляді платформи, що втримує їх є об'єктивною та визнаною.

Економічна функція соціальної роботи полягає в діяльності суб'єктів системи соціального захисту населення, що спрямована на створення ресурсної бази, комплексу умов, які забезпечують засоби існування та розвитку особистості, сім'ї та суспільства загалом. Вона складається з таких елементів як формування та раціональний розподіл економічних ресурсів, контроль за ефективним використанням та інше. На сучасному етапі формування ринкових відносин в суспільстві першочергова роль у реалізації економічної функції соціальної роботи належить державі.

Соціальна робота як один з головних аспектів економічної політики держави представлена діяльністю всієї структури соціального захисту населення з виробництва нематеріальних послуг. Соціальна робота ґрунтується на економіці як на матеріальній основі суспільства. Зараз це особливо важливо, оскільки спостерігається зростання безробіття, інфляції, зростання вартості товарів та послуг. Результатом цього є зниження загального рівня та якості життя населення. Соціальна робота як організаційне втілення державної соціальної політики, володіє однією з основних функцій — розвиток та регулювання соціальних відносин у рамках існуючої соціальної структури суспільства.

Основними критеріями соціально-орієнтованої економіки повинна стати стабільність економічного зростання держави, підвищення рівня життя населення, гарантована захищеність людей, не зайнятих у сфері матеріального виробництва товарів та послуг. Це вимагає створення спеціального інституту соціального захисту населення, становлення та розвитку професійної соціальної роботи як його важливого інструменту. Формування цієї системи неможливо без стійкої економічної основи, в створенні якої повинна брати участь не тільки держава, а й суспільство. Ефективність реалізації соціальної роботи на державному чи регіональному рівні в більшості залежить від економічної політики держави, бюджетного забезпечення, фінансових ресурсів держави та підприємств. У разі правильного підходу соціальна робота в складі соціальної політики може активно впливати на економічне зростання й суспільство. Економічна політика та соціальна робота органічно взаємопов'язані, що вимагає правильного та зваженого вибору пріоритетів їх розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам, пов'язаним із дослідженням теоретико-методологічних основ та особливостей організації соціальної роботи присвячено доволі багато праць вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема, В.П. Андрущенко, О.В. Безпалько, В.Д. Бакуменко, С.О. Борисевича, С.І. Григор'єва, І.Д. Звереві, А.М. Михненко, О.М. Палій, С.М. Серьогіна, Є.І. Холостової та інших. Однак, попри досягнення вищезазначених учених, у наукових працях недостатньо висвітлюється комплексне системне дослідження впливу та взаємозв'язку соціальної роботи з економічною політикою, що проводиться державою.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні теоретико-методологічних основ соціальної роботи та її взаємозв'язку з економічною політикою держави.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Україна, відповідно до Конституції, визначена як "соціальна" держава, що накладає на вітчизняну економічну політику соціальний пріоритет розвитку. Через складність і взаємозалежність соціальних проблем суспільства економічна стратегія розвитку потребує реформування, що повинно базуватися на усвідомленні підходів у визначенні стратегічних напрямів розвитку соціально-економічної політики.

Розвиток ринкової економіки призвів до загострення соціальних відносин та обумовив необхідність вдосконалювати політику держави та посилювати її соціальну спрямованість. Світовий досвід свідчить про те, що не можливо спочатку забезпечити економічне зростання, залишаючи поза увагою соціальні проблеми. Такий підхід ще досі існує в соціальній, економічній та бюджетній політиці держави, це ще більше ускладнює та загострює соціальні хвороби, погіршує загальний стан, надає негативним соціальним явищам незворотних властивостей, та в кінцевому результаті призводить до втрати часових можливостей та темпів економічного та соціального розвитку.

Попри постійні трансформаційні процеси, що відбуваються у вітчизняному суспільстві важливою складовою та механізмом побудови соціальної держави є соціальна політика та соціальна робота як її практична форма реалізації. Цілями соціальної політики є соціальний захист населення, зайнятість, охорона здоров'я, освіта, житло. Населення країни є об'єктом соціальної політики, а держава — суб'єктом.

На практиці соціальна політика реалізується через соціальну роботу. Під соціальною роботою розуміють систему теоретичних знань та практичних дій, метою якої є підтримка найменш захищених верств населення та протидія чинникам соціального виключення з метою забезпечення соціальної справедливості.

Сутність поняття "соціальна робота" в сучасній науковій літературі розглядається в трьох основних напрямках:

- професійна діяльність що полягає у наданні допомоги людям, що перебувають у скрутному положенні;
- фахова навчальна дисципліна що вивчається при підготовці майбутніх кваліфікованих працівників соціальної сфери;
- сфера наукового знання про закономірності управління процесом використання ресурсів окремого індивіда, сім'ї чи спільноти у ситуаціях, пов'язаних із порушенням соціального функціонування.

У наукових дослідженнях стверджується той факт, що трактування категорії "соціальна робота" має ґрунтуватися на поняттях "соціальне" та "соціалізація". Під соціальною роботою науковець розуміє професійну діяльність соціальних інститутів, державних та недержавних організацій, окремих груп та індивідів, що пов'язана із наданням допомоги окремим особам або групам людей стосовно їх соціалізації при ускладненні у них процесу соціалізації, його призупиненні чи розвитку у зворотному напрямку через відсутність належних умов або наявність особистих вад [1].

Нині у світовій практиці соціальна робота розуміється як форма діяльності, що спрямована на досягнення соціальних змін. Міжнародною федерацією соціальних працівників (International Federation of Social Workers, IFSW) сформульовано визначення соціальної роботи, як вид професійної діяльності, ключовим завданням якої є проведення соціальних перетворень у суспільстві загалом та окремих його галузях зокрема. Згідно з цим значенням, соціальна робота будується у

тісному взаємозв'язку з гуманітарними, релігійними й демократичними ідеями і теоріями та представляє собою універсальний засіб для задоволення потреб суспільства. Тому велика кількість зарубіжних учених головною метою соціальної роботи вбачають надання соціальної допомоги людям [2].

Визнаним є той факт, що соціальна робота складалась у важкі часи, коли глобальна економічна політика, ринковий капіталізм та неоліберальні принципи почали оволодівати всією Європою та розповсюджуватись за її межами. Науковець Харві визначає це як неоліберальну глобалізацію, що покриває всі економічні, соціальні, політичні, культурні та міжнародні відносини та взаємодії [3]. Зростання глобального зближення економічної політики та практики, попри існуючу модифікацію їх реалізації, прояву та дискурсах у різних країнах вплинуло на міжнародні аспекти благополуччя, приватизацію соціальної допомоги та управлінських програм у всіх сферах надання соціальних послуг [4; 5]. Крім того, вплив глобалізації на економіку розуміється як процес, що збільшує соціальні проблеми на макрорівні.

Соціальна робота — це інструмент реалізації політичних установок суб'єктів соціальної та економічної політики, практична галузь соціальної політики. Політика є її організаційною основою, виконуючи важливу методологічну функцію. Така постановка проблеми не тільки не зменшує значення соціальної роботи, а й підкреслює її практичну спрямованість. Зміст соціальної роботи характеризується процесами, що відбуваються в економічній, політичній і соціальній сферах.

Американський економіст Дж. Стігліц стверджував, що соціальний капітал займає важливе місце в успішності економічного зростання, зокрема у розвитку соціальних відносин та соціальної інфраструктури [6].

Науковці трактують поняття "економічна політика" по-різному. Одні вважають, що економічна політика — це система заходів держави із врегулювання всіх секторів національного господарства [7]. В інших випадках економічна політика держави трактується як цілеспрямована система заходів у галузі суспільного виробництва, розподілу, обміну та споживання благ.

Сучасний економічний словник дає більш розширене трактування: економічна політика це політика, яка проводиться державою, система заходів в галузі управління економікою, надання певної економічної спрямованості економічним процесам відповідно до цілей, завдань та інтересів держави.

Економічна політика покликана відображати інтереси суспільства, всіх його соціальних груп та спрямована на забезпечення стійкості національної економіки. Таким чином, економічна політика — це сукупність наукових положень, цілей, завдань, принципів, рішень та дій держави, що спрямовані на забезпечення оптимального функціонування ринкового механізму з найбільшою економічною ефективністю.

У розвинених країнах соціальний компонент державної економічної політики включає три основні аспекти:

- договірне регулювання оплати праці найманих працівників та доходів самозайнятих осіб;
- розвиток обов'язкового та добровільного соціального страхування з метою мінімізації та компенсування захворювань, інвалідності, втрати місця роботи та інших соціальних ризиків;
- надання суспільних благ, пов'язаних з освітою, охороною здоров'я, соціальним забезпеченням населення тощо [8].

В Україні напрями соціальної роботи визначаються Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України. В Україні важливу роль у формуванні системи надання соціальних послуг відіграє нормативно-правове регулювання цього процесу. Основними законодавчими документами є:

Рис. 1. Динаміка соціальних витратків у Зведеному бюджеті України у 2010–2019 рр., млн грн

Джерело: складено на основі [13; 14].

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану заходів на 2020 рік з реалізації Стратегії подолання бідності" [9], що містить основні напрями розвитку розвитку системи надання соціальних послуг:

- адресність державної соціальної допомоги;
- заміна окремих пільг соціальними послугами;
- перехід від бюджетного фінансування державних установ до програмного фінансування громадських організацій, що надаватимуть ці послуги;
- передавання повноважень, які пов'язані із плануванням, фінансуванням і організацією процесу надання соціальних послуг органам місцевого самоврядування.

2. Закон України "Про соціальні послуги" [10], що визначає ключові правові та організаційні основи надання соціальних послуг.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг" [11], у якому сформульовано мету та визначено пріоритетні напрямки реформування сфери надання соціальних послуг, передбачені заходи, пов'язані із розширення доступу соціальних послуг осіб, які перебувають у важких життєвих ситуаціях.

У Стратегії подолання бідності зазначено, що соціально-економічна ситуація, яка прослідковується останніми роками, суттєво змінила життя населення [9]. Зокрема, спад виробництва, інфляція, зміни форм власності, низькі розміри пенсій, допомоги та соціальних виплат призвели до зниження рівня життя населення, розшарування його за рівнем доходів, збільшення масштабів бідності, зростання безробіття. Такі проблеми мають суто економічне підґрунтя, відображають неефективну економічну політику держави, відсутність у державі розвинутої системи страхування життєвих ризиків.

Соціальна робота здійснюється в певному соціальному просторі, що включає економічні зв'язки його суб'єктів та об'єктів. Економічними основами соціальної роботи є сукупність виробничих відносин суб'єктів та об'єктів соціальної роботи на певному етапі розвитку виробничих сил, а також економічних умов та елементів виробництва соціальних послуг для населення, особливо його соціально незахищених категорій.

У соціальному просторі здійснюються економічні зв'язки та контакти, виражаються багатогранні економічні форми та засоби співіснування та взаємодії цілісних соціальних суб'єктів (особистість, сім'я, трудовий колектив, група), тим самим створюючи своєрідний економічний простір.

Формування системи соціального захисту неможливе без міцного економічного підґрунтя. Економіка є матеріальним фундаментом та ресурсом для розвитку соціальної сфери, яка є важливим чинником, що визначає розвиток економіки. Адже саме від соціальної сфери передусім залежить формування центральної виробничої сили економіки — людини. Тому не тільки без розвинутої економіки та ефективної економічної політики не може бути розвинутої соціальної сфери, але й без розвинутої соціальної сфери не може існувати розвинута економіка. Економічна функція соціальної роботи полягає у діяльності суб'єктів системи соціального захисту населення з формування та раціонального розподілу соціально-економічних ресурсів, сукупності умов, що забезпечують життєдіяльність населення. Соціальне забезпечення постає в якості розподільчих відносин, під час яких відбувається розподіл коштів страхових фондів і перерозподіл бюджетних коштів на потреби соціального забезпечення.

Фінансове забезпечення системи соціального захисту здійснюється в значній мірі за рахунок державних коштів. У країнах Європейського Союзу на соціальний захист витрачається близько 55% державного бюджету, зокрема, в Німеччині — 59%, в Данії — 57%, в Норвегії — 56% [12].

В Україні розмір соціальних виплат вкрай низький, а система соціального захисту є громіздкою та мало-ефективною з точки зору виконання її ключових завдань із зменшення рівня бідності, зменшення нерівності у доходах, підвищенні якості життя населення. Існуючий дисбаланс у розвитку економіки та складне соціальне становище погіршують фінансове забезпечення соціального захисту населення. У державних витратах соціальні витратки займають провідне місце, бюджет (державний та місцевий) є ключовим джерелом фінансування системи соціального захисту. Протягом останніх років спостерігається стійке зростання витратків на соціальне забезпечення (рис. 1).

На рис. 1 можна спостерігати нерівномірність в темпах зростання витратків протягом даного періоду. Це пов'язано із певними змінами у системі соціального захисту, що потребували значних державних витрат. З 2016 р. виявляється тенденція збільшення розміру державних витратків на соціальний захист населення. Це свідчить про те, що позитивним моментом є соціалізація витратної частини бюджету, оскільки це забезпечує покращення соціально-економічного стану населення шляхом зменшення бідності, а це в результаті позитивно позначається на економічному розвитку держави загалом. З іншого боку, така тенденція збільшує наван-

таження на державні фінанси створюючи дисбаланс у соціальній політиці, коли частина фінансових ресурсів витрачається без врахування цілей соціального захисту.

Фінансування закладів соціальної роботи з населенням, які безоплатно надають їм різноманітні послуги фінансується коштами державного та місцевих бюджетів, а також власними коштами закладів соціального захисту, які вони можуть отримувати через надання певних платних послуг або від різноманітних спонсорів.

У Господарському Кодексі України у статті 10 визначено основні напрями економічної політики, зокрема, у соціально-економічній сфері держава здійснює соціальну політику захисту прав споживачів, політику заробітної плати і доходів населення, політику зайнятості, політику соціального захисту та соціального забезпечення [15].

Держава як основний суб'єкт реалізації економічної політики створює нормативно-правові умови для того, щоб працююче населення здатне було забезпечити собі достойний рівень життя. Населення виступає суб'єктом самозабезпечення. А для економічної підтримки тих, хто об'єктивно не може працювати, держава створює систему служб підтримки. Крім того, створюються правові умови для благочинної діяльності громадських організацій.

Методами економічної діяльності у сфері соціальної роботи є засоби досягнення соціальних цілей на основі об'єктивних економічних принципів. Економічні методи це важлива частина механізму соціальної підтримки, оскільки забезпечують конкретну соціально-економічну підтримку у важких життєвих обставинах.

До основних державних економічних методів вирішення соціального завдання можна віднести такі:

- введення системи мінімальних соціально-економічних гарантій, що передбачені законом, спрямованих на реалізацію конституційних прав громадян: мінімальний розмір оплати праці, прожитковий мінімум та інше;

- індексація доходів — перерахунок та зміна грошових доходів населення (зарплати, пенсії, стипендії, соціальні виплати) з урахуванням динаміки роздрібних цін, вона виступає способом соціального захисту населення від інфляції та частково або повністю компенсує втрати населення в доходах;

- компенсація витрат — виплати, що компенсують відшкодування втрат, застосовуються в окремі періоди для збереження рівня забезпечення пенсіями або іншими соціальними виплатами, крім того, компенсація може бути обумовлена катастрофами природного або антропогенного характеру, витратами у зв'язку з народженням дитини, догляду за інвалідами.

Але необхідно розуміти, що забезпечити соціальну захищеність всього населення неможливо. Світова практика вказує на те, що жодна держава світу не може економічно підтримати більше 5—10% свого населення. Тому соціально-економічна політика держави повинна бути спрямована на створення правових умов, які стимулюють зростання виробництва.

Слід також розуміти взаємозв'язок соціальних показників з економічними. Зокрема, доходи населення, рівень оплати праці формують платоспроможний попит, інвестиційний обсяг ресурсів, який впливає на економічне зростання.

З метою забезпечення розвитку соціальної роботи, необхідно вміти професійно оцінювати ефективність соціальних послуг, що надаються соціальними службами. Необхідний надійний інструментарій визначення результативності, як діяльності соціальних служб, так і окремих соціальних працівників, потрібні науково-обґрунтовані критерії та показники ефективності, на основі яких можна кваліфіковано визначити результативність та якість соціальної роботи, а відповідно й ефективність проведення напрямів економічної політи-

ки у сфері соціального забезпечення. Державні органи, як правило, цікавлять показники макrorівня, на основі яких можна визначити та оцінити ефективність управлінської діяльності, ефективність функціонування підсистем соціального захисту загалом (соціальне обслуговування, соціальне забезпечення, соціальна допомога, соціальне страхування). Закордонний досвід свідчить про те, що чим більш розвинута соціальна інфраструктура, тим краще вона забезпечена законодавчо, фінансово, науково-методично та інформаційно, тим кращі показники соціального здоров'я суспільства.

Під результативністю соціальної роботи розуміють: — економічну ефективність — співставлення результатів та витрат у їх грошовому виразі;

- організаційна результативність включає в себе оцінку управління персоналом, управління фінансами та матеріальними ресурсами, зовнішніми зв'язками, інформацією, робочим процесом;

- соціальна результативність якісна складова, що характеризує ступінь наближення отриманого результату до поставленої мети соціального розвитку [16].

Ефективність діяльності системи управління в галузі соціального захисту населення залежить від достатності у держави ресурсного забезпечення. Ефективність — це показник того наскільки система здатна при наявних ресурсах досягнути поставленої мети, визначеної її функціями, а у випадку із системою соціального захисту — наскільки вона сприяє скороченню соціальних ризиків.

Економічна політика держави має бути спрямована на розробку, координацію та фінансування стратегій в сфері соціального забезпечення, зокрема:

- у підтримці національного діалогу щодо нормативно-правової бази соціального захисту, підтримки в розробці проектів та стратегій соціального захисту;

- у координації оцінки та підтримки розвитку національного потенціалу та механізмів координації, підтримки у розвитку ключових міністерств та розвитку координації з партнерами;

- у внутрішньому фінансуванні: огляд витрат сектору, оцінка витрат програм, аналіз бюджетних можливостей, а також робота щодо збільшення ресурсів, які виділяються на соціальний захист [17].

ВИСНОВКИ

В Україні соціальна політика і соціальна робота, як її складова частина, ґрунтується насамперед на тому, що вона має відповідати сучасному економічному стану, сприяти виходу з кризи, забезпечувати мінімально необхідні стандарти рівня життя населення. Якісна перебудова економіки значною мірою залежить від якості життя населення та рівня його забезпечення. В сучасних умовах переходу до суспільства та економіки, що ґрунтуються на знаннях, важливим параметром виступає рівень освіти населення, стан вітчизняної науки, здоров'я нації. Насамперед потрібно звернути увагу на рівень життя населення, особливо ті його категорії, які живуть за межею бідності. Через існуючу систему доходів населення, яка не забезпечує відтворення, відсутня перспектива забезпечення гідного життя населення і потенціалу економічного зростання.

Теорія соціальної роботи в Україні знаходиться на стадії становлення, а практика розширює сфери своєї діяльності за рахунок нових технологій та підходів. З метою забезпечення ефективності соціальної роботи уряду доцільно розробити систему державних стандартів соціальних послуг і класифікатор соціальних послуг, що дасть можливість виявити складові кожної окремої соціальної послуги та на основі цього визначити її вартість. За даними про вартість соціальної послуги та кількість осіб, які її отримують можна визначити суму видатків на соціальну сферу та соціальний захист населення. Законодавство у сфері соціального захисту і бюджетне законодавство повинні узгоджуватися щодо

механізмів, видів та основних форм соціального захисту населення. Таке узгодження має відбуватись під час прийняття рішень про рівень фінансування, його обсяг та джерела.

Література:

1. Зверева І.Д., Лактіонова Г.М. Соціальна робота в Україні. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
2. What is social work? URL: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/> (дата звернення: 12.03.2021).
3. Harvey D. A. Brief History of Neoliberalism. Oxford: Oxford University Press, 2005. 247 p.
4. Dominelli L. Anti-oppressive Social Work Theory and Practice. New York: Palgrave Macmillan, 2002. 224 p.
5. Spolander G., Engelbrecht L.K. The Implications of Neoliberalism for Social Work: Reflections from a Six Country International Research Collaboration. International Social Work. 2014. vol. 57, no. 4. pp. 301—312.
6. Стиглиц Дж. Неудачи корпоративного управління при переході к рынку. Экономическая наука в современной России. 2001. № 4. С. 108—146.
7. Борисов Е. Ф. Экономическая теория. М.: Юрайт Издат., 2005. 399 с.
8. Якунин В. И. Социальное измерение государственной экономической политики. М.: Центр пробл. анализа и гос.-управленч. проектирования, 2007. 208 с.
9. Про затвердження плану заходів на 2020 рік з реалізації Стратегії подолання бідності: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 202-р від 03.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.03.2021).
10. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 12.03.2021).
11. Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 556-р від 08.08.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.03.2021).
12. General government expenditure by function. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 12.03.2021).
13. Бюджетний моніторинг за 2017—2019 рр. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <https://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy> (дата звернення: 12.03.2021).
14. Статистичний збірник Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення: 12.03.2021).
15. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV із змінами та доповненнями: Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.03.2021).
16. Dominelli L. Social Work in a Globalizing World. Cambridge, Polity Press, 2010. 211 p.
17. Ornellas A. The global social work definition: Ontology, implications and challenges. Journal of Social Work. 2018. vol. 18, № 2. pp. 222—240.

References:

1. Zvyeryeva, I.D. Laktionova, G.M. (2004), Socialna robota v Ukrayini [Social work in Ukraine], Centr navchalnoyi literature, Kyiv, Ukraine.
2. International Federation of Social Workers (2020), "What is social work?", available at: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/> (Accessed 12 March 2021).
3. Harvey, D. A. (2005), Brief History of Neoliberalism, Oxford University Press, Oxford, UK.
4. Dominelli, L. (2002), Anti-oppressive Social Work Theory and Practice. Palgrave Macmillan, New York, USA.
5. Spolander, G. Engelbrecht, L.K. (2014), "The Implications of Neoliberalism for Social Work: Reflections from a Six Country International Research Collaboration", International Social Work, vol. 57, no. 4, pp. 301—312.

6. Stiglic, Dzh. (2001), "Corporate governance failures in the transition to the marketplace", Ekonomicheskaya nauka v sovremennoj Rossii, vol. 4, pp. 108—146.

7. Borisov, E. F. (2005), Ekonomicheskaya teoriya [Economic Theory], Yurajt Izdat, Moscow, Russia.

8. Yakunin, V. I. (2007), Socialnoe izmerenie gosudarstvennoj ekonomicheskoy politiki [Social dimension of state economic policy], Centr probl. analiza i gos.-upravlench. proektirovaniya, Moscow, Russia.

9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), "On approval of the action plan for 2020 to implement the Poverty Reduction Strategy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/202-2020-%D1%80#Text> (Accessed 12 March 2021).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "About social service", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (Accessed 12 March 2021).

11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "On approval of the Strategy for reforming the system of social services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text> (Accessed 12 March 2021).

12. Eurostat (2021), "General government expenditure by function", available at: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (Accessed 12 March 2021).

13. Institute of Budget and socio-economic research (2021), "Budget monitoring for 2017-2019", available at: <https://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy> (Accessed 12 March 2021).

14. The Ministry of Finance of Ukraine (2021), "Statistical collection", available at: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (Accessed 12 March 2021).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Commercial Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 12 March 2021).

16. Dominelli, L. (2010), Social Work in a Globalizing World, Polity Press, Cambridge, UK.

17. Ornellas, A. (2018), "The global social work definition: Ontology, implications and challenges", Journal of Social Work, vol.18, no.2, pp. 222—240.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2021 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвитку

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net
тел.: (044) 223-26-28, (044) 458-10-73